

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U. 373.2.016:51(043.2)

ENACHE Oana Iuliana

**DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR PRIN ABORDAREA
INTEGRATĂ A ACTIVITĂȚILOR CU CONȚINUT MATEMATIC**

Specialitatea: 532.01. Didactică preșcolară

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat

Președintele comisiei:

GOLUBIȚCHI Silvia, doctor în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific:

HAHEU-MUNTEANU Efrosinia, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Referenți oficiali:

1. **ZASTÎNCEANU Liubov**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova;
2. **PAVLenco Mihaela**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova;
3. **CLIPA Otilia**, doctor habilitat în științe ale educației, profesor universitar, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România;
4. **MARIN Simona**, doctor habilitat în științe ale educației, profesor universitar, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România.

Susținerea tezei va avea loc la 21.01.2026, ora 13:00, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctor din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, blocul 2, sala Senatului, Chișinău str. Ion Creangă, 1, MD-2069.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la 19 decembrie 2025.

Președintele Comisiei de susținere publică:

GOLUBIȚCHI Silvia, dr., prof. univ.

Conducător:

HAHEU-MUNTEANU Efrosinia, dr., conf. univ.

Autor:

ENACHE Oana Iuliana

© ENACHE Oana Iuliana, 2025

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	9
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	22
BIBLIOGRAFIE.....	25
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	28
ADNOTARE.....	31
ANNOTATION.....	32

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Activitatea preșcolarilor, la nivel mondial, este abordată prin orientarea spre crearea unei continuități pe verticală cu celelalte nivele de învățământ. Abordarea sistemică constituie un veritabil element de noutate în actualul Curriculum pentru educația timpurie, întrucât reușește să articuleze, într-o manieră coerentă și flexibilă, orientările documentelor europene de politică educațională. Această abordare se aliniază în mod direct *Recomandării Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2006/962/EC)*, *Comunicării Comisiei Europene și Concluziilor Consiliului UE privind educația și îngrijirea timpurie – Să oferim copiilor noștri cel mai bun start pentru lumea de mâine (2011/C/175/03)*, precum și cadrului european de calitate elaborat prin *A Quality Framework for Early Childhood Education and Care (Grupul de Lucru pentru Educație și Îngrijire Timpurie, 2014)*. De asemenea, se corelează cu *Recomandarea Consiliului privind dezvoltarea unor sisteme de educație și îngrijire a copiilor preșcolari de înaltă calitate (mai 2018)*, oferind un suport conceptual solid pentru modernizarea educației timpurii. În aceeași măsură, orientarea sistemică facilitează atingerea obiectivelor stabilite în strategiile europene și naționale de referință în domeniul educației: *Strategia Europa 2020*, *Strategia națională privind reducerea părăsirii timpurii a școlii (HG nr. 417/2015)*, *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei (HG nr. 383/2015)*, *Strategia pentru protecția și promovarea drepturilor copilului (HG nr. 1113/2014) sau Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2014–2020 (HG nr. 18/14.01.2015)*. Totodată, se raportează la *Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015–2020 (HG nr. 418/2015)* și la *Strategia națională pentru dezvoltare durabilă – Orizonturi 2013–2020–2030*, evidențiind preocuparea pentru convergența politicilor educaționale cu direcțiile strategice ale dezvoltării durabile. Prin această deschidere către cadrele normative europene și naționale, abordarea sistemică nu doar optimizează structura și funcționalitatea procesului educațional, ci și creează premise favorabile pentru inițierea unor schimbări relevante, cu valoare constructivă, fundamentate pe progresele și reușitele înregistrate până în prezent.

Pe lângă abordarea sistemică a învățării, Curriculumul pentru educație timpurie (2019) promovează în continuare abordarea integrată a conținuturilor curriculare, favorizând, astfel, dezvoltarea holistică a preșcolarilor în concordanță cu cerințele societății și cu aspectele generale specifice mediului în care trăiesc. Modelele de proiectare integrată a conținuturilor curriculare ajută la construirea unor structuri psihice dinamice, flexibile, care sprijină copilul la luarea unor decizii potrivite și creative, facilitând dezvoltarea încrederii în sine și realizarea unor legături între conținuturi.

În acest context, necesitatea dezvoltării creativității la preșcolari constituie un factor-cheie în ceea ce privește posibilitățile de adaptare la situații noi, un element important al evoluției și al actualizării de sine. Educația nu trebuie să-l pregătească pe copil pentru ceea ce se întâmplă în acel moment în jurul lui, ci pentru a face față

provocărilor ulterioare, schimbărilor care au loc în diferite etape ale societății, pe plan economic, tehnic și privind modalitățile de muncă. De aceea, importante sunt nu cunoștințele pe care le poate stoca un om, ci abilitățile pe care și le dezvoltă pentru a se descurca în orice situație, pentru a găsi soluții adaptative, inovatoare, care să-i permită ascensiunea continuă.

Unul din domeniile esențiale de dezvoltare a creativității preșcolarilor îl constituie Domeniul Științe, cu activitățile ce se structurează pe conținuturile matematice, deoarece lumea înconjurătoare este matematică, adică distanțe, calcule, dimensiuni, numere, timp, etc. Având în vedere aceste aspecte, dar și vârsta celor cărora ne adresăm, activitățile cu conținut matematic solicită o abordare integrată a conținuturilor curriculare, cu scopul de a-i demonstra copilului necesitatea studierii lor și identificarea sferei de aplicabilitate a noțiunilor matematice în viața de zi cu zi. În aceste condiții, o integrare eficientă a conținuturilor matematice poate sprijini optimizarea potențialului creativ al copiilor. Sintagma „activități integrate cu conținut matematic” alături de noțiunea de „activitate integrată”, regăsită în documentele curriculare, pe cea de „conținut matematic”, corespunzătoare Domeniului Științe, respectiv activității matematice. Îmbinarea celor doi termeni delimitează aria de cercetare din prezenta lucrare, întrucât creativitatea o regăsim în toate domeniile de activitate, fiind un concept vast, extrem de important pentru adaptarea la nou și pentru evoluția individuală.

În susținerea acestor idei, matematicianul Francis Su afirmă că *„matematica face din minte terenul ei de joacă. A face cum trebuie matematică înseamnă să inițiezi un tip de joc: să te distrezi cu ideile care apar când explorezi patternuri și să cultivi uimirea față de mersul lucrurilor. Matematica nu înseamnă memorarea unor proceduri sau formule sau cel puțin nu de aici trebuie să pornești (...). Ne putem lăsa atrași de matematică, ispitindu-i și pe alții, prin profunda dorință umană de joc”* [39, p. 63]. Aceste afirmații evidențiază caracterul accesibil și aplicativ al matematicii, un domeniu aparent rigid, dar care poate fi adaptat nivelului de înțelegere al celor care o accesează, în special, prin intermediul elementelor de joc, precum și importanța acesteia în dezvoltarea umană.

De aceea, valorificarea potențialului primilor ani de viață, considerați cei mai prolifici în produse creative, dar și cei mai oportuni în dezvoltarea laturilor personalității copilului, trebuie să constituie una din prioritățile învățământului preșcolar. În aceste condiții, acțiunile orientate spre dezvoltarea creativității la preșcolari sunt actuale și binevenite îndeosebi în activitățile cu conținut matematic, care operează cu noțiuni abstracte și complexe.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare

Autorii din România, care au abordat în tematica lor de studiu *creativitatea*, cu preponderență în domeniul psihologiei creației tehnice și științifice, au fost: Al. Roșca [35], A. Neculau [25], M. Golu [13], M. Zlate [45]. Li s-au alăturat, în domeniul psihologiei școlare, A. Cosmovici [7], T. Crețu [9], M. Caluschi [5], M. Dincă [11], L. Anucuța și P. Anucuța [3], iar în domeniul psihologiei artei, U. Șchiopu [40]. Raportat

la studiul *dezvoltării creativității la preșcolari*, menționăm autorii I. Sima [37], E. Rafailă [32] și M. Lespezeanu [20].

În Republica Moldova, **problema creativității** a fost abordată de mai mulți cercetători, printre care: Ig. Racu [31], P. Jelescu, R. Jelescu [17], V. Prițcan [30], E. Losîi [21], iar **problema creativității la preșcolari** - M. Pavlenco [27], T. Rusuleac, [36], E. Haheu-Munteanu [15] etc.

Creativitatea, datorită complexității sale și a modului diferit de abordare, a fost definită și studiată în mai multe moduri de către unii autori. Astfel, J. Bruner [4, p. 8] afirma: „Creativitatea constă în activitatea combinatorie de plasare în noi perspective”, considerând-o ca un proces de reorganizare și rearanjare a potențialului de care dispune fiecare. M. I. Stein [38, p. 25] se referea la creativitate ca fiind „acel produs care se exprimă într-o muncă nouă, acceptată ca valabilă, utilă sau satisfăcătoare de un grup, la un moment dat”, punând accent tot pe elementul de noutate dintr-o activitate ca dându-i valoare creativă, adăugând aspectul valorii și al utilității produsului acțiunii creatoare.

Cercetările privind creativitatea s-au materializat de-a lungul timpului într-un corpus amplu de teorii, concepții, modele, viziuni, principii și teze dezvoltate în domeniul științelor educației și psihologiei. Aceste cadre teoretice au contribuit semnificativ la înțelegerea proceselor creative, a factorilor determinanți și a modului în care creativitatea se manifestă și se dezvoltă la copilul preșcolar. În această direcție se înscriu o serie de orientări teoretice majore, care au fundamentat **dezvoltarea creativității umane, cu aplicabilitate și în cazul preșcolarilor**. Dintre acestea, pot fi menționate următoarele teorii: *teoria psihianalitică* (S. Freud, D.M. Zamfirescu); *teoria asociaționistă* (I. Maltzman, S.A. Mednik); *teoria gestaltistă* (M. Wertheimer, W. Kohler, R. Arnheim); *teoria behavioristă* (J. Rossman, J. Parnes, R. Hyman); *teoria umanistă* (A. Maslow, R. May, C. Rogers, C. Moustakas); *teoria culturală* (M.I. Stein, M. Mead, H.H. Anderson); *teoria factorială* (J.P. Guilford, H.G. Gough, V. Lowenfeld, P. Popescu-Neveanu); *teoria cognitivă* (D. Cropley, G. Popescu). *Alte teorii cu referire la dezvoltarea creativității* au fost dezvoltate de T. Amabile, H. Gardner, N. Eliot, A. Graham, I. Gandhi, J.T. De Graff, E. Torrance, G. Wallas, I. Taylor, J. Piaget, Th. Ribot, M.I. Stein, A. Maslow, G.W. Allport, L.S. Vygotsky, A.V. Zaporohets, A.N. Leontiev ș.a. **Abordarea integrată a conținuturilor curriculare** a fost cercetată de: M. Chiriac, C. Crețu, C. Cuciș, L. Culea, A. Grama, M. Ionescu ș.a.; **Formarea reprezentărilor elementare matematice la preșcolari** o regăsim în studiile cercetătorilor M. Neagu, G. Beraru, C. Petrovici, V. Păduraru, M. Pavlenco ș.a.

Analiza studiilor menționate a scos în evidență următoarea **contradicție**: între cerințele tot mai mari ale societății la etapa actuală în privința dezvoltării creativității preșcolarilor și lipsa unei metodologii privind activitățile integrate cu conținut matematic.

De aici rezultă și **problema cercetării**: Care sunt fundamentele teoretico-aplicative ale dezvoltării creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic?

Scopul cercetării constă în determinarea fundamentelor teoretice și praxiologice ale creativității, elaborarea și validarea Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic.

Obiectivele cercetării:

1. Stabilirea reperelor teoretice ale creativității umane în general, și a creativității preșcolarilor, în special.
2. Determinarea principiilor, factorilor, criteriilor, nivelurilor și condițiilor psihopedagogice ale dezvoltării creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic.
3. Caracterizarea modalităților de dezvoltare a creativității la vârsta preșcolară.
4. Diagnosticarea experimentală a nivelului dezvoltării creativității preșcolarilor în cadrul activităților integrate cu conținut matematic.
5. Elaborarea și valorificarea experimentală a Programului formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor.

Ipoteza cercetării. Creativitatea poate fi dezvoltată la preșcolari dacă aceștia vor fi incluși într-un proces complex de activități integrate cu conținut matematic printr-o valorificare activă a strategiilor selectate.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. La baza analizei problemei științifice au stat: *conceptul de creativitate* (T. Amabile [2], C.G. Jung [18], A. Manolescu [22], P.P. Neveanu [26], A. Adler [1], J. Bruner [4]), *factorii care influențează creativitatea* (M. Zlate [45], Al. Roșca [34]), *creativitatea ca obiect de studiu din punct de vedere didactic și științific* (M. Roco [33]), *caracteristicile personalității creatoare* ([J.P. Guilford [14], C. Taylor [41], M. Zlate [45]), *particularități ale manifestării creativității la preșcolari* (L.S. Vygotsky [43], A.V. Zaporozhets [44], A.N. Leontiev [19]), *conceptul de integrare* (B. Moffet [23], C. Crețu [8]), *utilizarea mijloacelor de învățământ în scopul dezvoltării creativității* (C. Cucos [10], E. Tiron și T. Stanciu [42], G. Popescu [29]), *conținuturi matematice utilizate la preșcolari* (M. Neagu și G. Beraru [24], Rafailă E. [32], V. Păduraru [28]), *strategii didactice de dezvoltare a creativității preșcolarilor* (E. Haheu-Munteanu [16]), *metoda proiectelor la vârstele timpurii* (S. Chard [6]).

Metodologia cercetării a implicat următoarele metode:

- *teoretice*: documentarea științifică, modelarea teoretică, proiectarea;
- *empirice*: testarea, observarea comportamentelor subiecților, analiza produselor activității subiecților;
- *statistice*: prelucrarea matematică a datelor experimentale (media procentuală), Testul de ranguri Wilcoxon Signed Ranks, Testul Mann-Whitney U.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării se exprimă prin fundamentarea științifică a Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic și evidențierea unei noi abordări de proiectare a activităților integrate, în scopul dezvoltării creativității preșcolarilor; elaborarea și

validarea *Programului formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor*. Activitățile interdisciplinare pot sta la baza cultivării comportamentelor creative prin transferul cunoștințelor în situații variate de aplicare, pe arii de stimulare, unde preșcolarii acționează conștient și direct asupra materialelor puse la dispoziție pentru interiorizarea conținuturilor.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice rezidă în fundamentarea teoretică și metodologică a *Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic*, fapt care a condus la valorificarea activităților integrate cu conținut matematic în vederea dezvoltării creativității preșcolarilor de 5-6 ani.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de precizarea condițiilor psihopedagogice și a principiilor care facilitează dezvoltarea creativității la preșcolari, în identificarea reperelor conceptuale ale activităților integrate cu conținut matematic; argumentarea științifică a relevanței și a necesității dezvoltării creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic; semnificarea noțiunii de integrare la nivel de conținut a activităților pe domenii experimentale.

Valoarea aplicativă a cercetării este reprezentată de elucidarea experiențelor praxiologice ale dezvoltării creativității, în general, și a preșcolarilor, în special, prin activitățile integrate cu conținut matematic. Rezultatele experimentale și concluziile cercetării pot fi utilizate în reconsiderarea ideilor și concepțiilor existente cu privire la utilizarea conținuturilor matematice doar în scopul dezvoltării unor operații ale gândirii și la integrarea doar sub aspect tematic a activităților din grădiniță.

Implementarea rezultatelor științifice: materialele prezentate în lucrare au fost utilizate în programul grădinițelor din județul Galați, România și din Republica Moldova vizate în grupul țintă, în predarea cursurilor universitare de Psihopedagogia creativității, Psihopedagogia jocului și Problematika educației contemporane și a activităților de formare profesională din cadrul Cercurilor metodice ale grădinițelor din județul Galați.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Ideile de bază și rezultatele investigației au fost promovate și discutate prin intermediul comunicărilor la conferințele științifice naționale și internaționale: *Abordarea integrată a activităților în grădinița de copii*. În: Conferința științifico-practică cu participare internațională „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă”, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău, 2020; *Abordarea creativă a activităților cu conținut matematic în grădiniță*. În: Conferința Republicană a Cadrelor Didactice, „Didactica științelor exacte”, Chișinău, Republica Moldova, 2020; *Rolul educatoarei în dezvoltarea capacităților creatoare ale copilului preșcolar*. În: Conferința Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”, Chișinău, 2020; *Impactul activităților matematice în formarea copilului preșcolar*, în Simpozionul științific internațional „Educația în spiritul valorilor naționale și universale din perspective dialogului pedagogic”, Chișinău, 2020; *Modalități de optimizare a dezvoltării personalității copilului preșcolar prin intermediul activităților integrate din grădiniță*. În: Conferința Științifică Națională cu participare

internațională „Calitate în educație – imperative al societății contemporane”, Chișinău, 2020; *Strategii de facilitare a învățării temeinice în cadrul Domeniului Știință – activități matematice, în învățământul preșcolar*. În Conferința internațională „Provocări și soluții în educația on-line”, Chișinău, 2021; *Dezvoltarea creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic*. În Seminarul științifico-practic cu participare internațională „Implicarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor în activități de cercetare dezvoltate de mediul asociativ: provocări și soluții”, Chișinău, 2021; *Strategii de facilitare a învățării temeinice în cadrul Domeniului Știință prin aplicarea Teoriei inteligențelor multiple*. În: Conferința științifică națională cu participare internațională „Probleme ale științelor socioumanistice”, Chișinău, 2021; *Valorificarea experiențelor nonformale și informale ale preșcolarilor în activitățile matematice din grădiniță*. În: Conferința științifică națională cu participare internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, Chișinău, 2021; *Resurse didactice/ resurse educaționale deschise în învățământul preșcolar, Domeniul Știință – activități matematice*. În Conferința internațională „Educație și spiritualitate”, București, 2021; *Educația pentru drepturile copilului în învățământul preșcolar*. În: Conferința Științifică Internațională „Educația privind drepturile copilului”, Chișinău, 2022; *Abordări inovative ale Curriculumului pentru educație timpurie din România – activități integrate*. În Conferința internațională „Educația din perspectiva valorilor”, Sofia, Bulgaria, 2022; *Metode corelate de dezvoltare a creativității în educația timpurie*. În: Conferința internațională „Globalization, intercultural dialog and national identity” Târgu Mureș, 2023; *Proiectarea integrată a activităților pe domenii experiențiale din grădiniță, de la integrarea tematică la integrarea conținuturilor*. În Conferința internațională „Literature, discourse and multicultural dialogue”, Târgu Mureș, 2023.

Publicații la tema tezei: Rezultatele obținute sunt publicate în 18 lucrări științifice (4 articole în reviste de profil, 14 comunicări la conferințe naționale și internaționale).

Cuvinte-cheie: creativitate, învățământ preșcolar, activități integrate, activități matematice cu conținut integrat, potențial creativ, factorii creativității, trăsăturile creativității, teoriile creativității, învățare creativă, strategii didactice creative.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1, Fundamente teoretice privind creativitatea și importanța actului creativ în educația preșcolarului, reflectă analiza resurselor teoretice privind creativitatea, în general, și a preșcolarului, în special, precum și importanța actului creativ. Se face referire la interpretarea conceptului de creativitate din perspectiva a numeroși autori pentru a se remarca interesul acordat ca urmare a conștientizării valorii acesteia în comportamentul individual.

I.A. Taylor [41, p. 61] se referea, definind creativitatea, la „capacitatea de a modela experiența în forme noi și diferite, capacitatea de a percepe mediul în mod plastic și de a comunica altora experiența unică rezultată”, raportând procesul de inovare la structuri psihice interne, personale, specifice potențialului fiecărui individ.

P. Popescu–Neveanu [26, p. 23] plasează creativitatea în „interacțiunea optimă, generatoare de nou, dintre aptitudini și atitudini. Aptitudinile nu sunt creative prin ele însele, ci devin astfel în măsura în care sunt activate și valorificate prin motive și atitudini creative”, evidențiind rolul motivației în dezvoltarea creativității.

M. Zlate [45, p. 281] face referire la patru categorii principale de factori care favorizează manifestarea comportamentului creativ, ca fenomen multidimensional: factori interiori-structurali (psihologici); factori exterior-conjuncturali (socio-culturali); factori psihosociali; factori socio-educationali.

Cercetătorii Al. Roșca, P.P. Neveanu, J. Rossman, J. Haefele, A. Crosby) [apud 29, p. 5] menționează creativitatea ca proces, creativitatea ca produs, creativitatea ca potențial, creativitatea ca trăsătură de personalitate.

J.P. Guilford [14] descrie principalele caracteristici ale personalității creatoare: *fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea, elaborarea, sensibilitatea față de probleme, capacitatea de redefinire.*

De asemenea, sunt prezentate modalități de abordare multidimensională a creativității în activitățile umane și modele ale procesului de creație și în documente de politici educaționale din România și Republica Moldova, cu impact asupra organizării activităților din grădiniță. Analiza acestor documentelor evidențiază că dezvoltarea creativității preșcolarilor este recunoscută ca obiectiv esențial, integrat în structura curriculară și a ghidurilor metodologice. Deși există diferențe de terminologie („comportamente” vs. „competențe”) și de organizare a activităților, ambele abordări promovează principiile centrării pe copil, individualizării și stimulării active a copiilor și pun accentul pe dezvoltarea liberă, integrală a elevului, pe respectarea individualității acestuia și pe satisfacerea unor trebuințe personale prin adaptare și integrare în contexte noi. Aceste aspecte demonstrează importanța creativității în activitatea umană, constituind un factor de asigurare a stării de bine și de integrare adaptativă în orice context, social, profesional sau personal.

Necesitatea îmbunătățirii proiectării integrate a activităților cu preșcolarii se bazează pe direcțiile principale propuse de Curriculumul pentru educație timpurie, și anume: accentuarea rolului jocului liber și a activităților integrate în procesul de învățare, utilizarea metodei proiectelor tematice, precum și trecerea de la un curriculum centrat pe obiective către unul orientat spre dezvoltarea competențelor viitoare ale copilului.

Din cele menționate, constatăm că orientarea învățământului, atât în România, cât și în Republica Moldova, urmărește dezvoltarea capacităților creative care să-i permită copilului integrarea în viața socială, inserția pe piața muncii și satisfacerea propriilor trebuințe în raport cu mediul înconjurător.

Capitolul 2, Condiții psihopedagogice în dezvoltarea creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic, descrie cadrul curricular pentru proiectarea și desfășurarea activităților integrate în grădiniță, ținându-se cont de analiza produselor curriculare. Aceasta evidențiază principiile și recomandările curriculare care susțin o abordare holistică, adaptată nevoilor și ritmului fiecărui copil, în scopul

dezvoltării creativității. Sunt descrise activitățile integrate în grădiniță pornind de la explicarea termenilor „integrare”, „monodisciplinaritate”, „multidisciplinaritate”, „pluridisciplinaritate” și „transdisciplinaritate”, cu un accent deosebit pe „interdisciplinaritate”.

Proiectarea demersului cadrului didactic în scopul dezvoltării creativității preșcolarilor se bazează pe adaptarea metodelor și procedeele utilizate, selectându-le pe cele care să înlăture blocajele și să favorizeze combinarea cât mai liberă a ideilor, utilizând astfel la maximum resursele inconștientului [169, p.32]. Într-un demers analitico-sintetic sunt valorificate configurațiile metodologice de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic.

Toate aceste considerente au stat la baza elaborării ***Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic***, fundamentat pe o relație de interdependență între elementele teoretice și cele metodologice, constituind premisele unui demers educațional deschis și inovativ, cu accent atât pe interesele, cât și pe potențialul preșcolarului, din perspectiva obiectivelor educației timpurii.

Fundamentele teoretice sunt reprezentate prin politicile educaționale în domeniul educației timpurii, analizate comparativ în contextul României și al Republicii Moldova, având în vedere posibilitățile de dezvoltare a creativității în cadrul activităților din grădiniță.

Perspectiva prezentată în model justifică analiza factorilor care influențează dezvoltarea creativității la preșcolari — psihici, sociali și biologici, conducând la o conștientizare aprofundată a rolului lor în procesul didactic și a necesității valorizării lor în cadrul educației.

Pe baza studiului fundamentelor teoretice, au fost sistematizate *fundamentele metodologice*, care cuprind prezentarea componentelor dezvoltării creativității la preșcolari și identificarea condițiilor psihopedagogice necesare pentru stimularea acestora prin activitățile integrate cu conținut matematic. Ca element de noutate, fundamentele metodologice includ, pe lângă condițiile psihopedagogice, principiile didactice adaptate pentru eficientizarea dezvoltării creativității la preșcolari prin activitățile integrate cu conținut matematic.

Fundamentele teoretice și metodologice au stat la baza conceperii unui *Program formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor*, definit prin activități care au în vedere dezvoltarea creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic, grupate în funcție de indicatorii urmăriți: *flexibilitate, fluiditate, originalitate și capacitatea de elaborare*, care au fost vizați și în cadrul probelor de evaluare. Componentele modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic se interconectează și formează un întreg unitar, creând astfel contextul optim pentru atingerea finalităților propuse.

Modelul pedagogic include modelul de proiectare integrată a activităților pe domenii experiențiale, optimizat din perspectiva respectării principiilor fundamentale ale

Curriculumul pentru educație timpurie care, alături de fundamentele teoretice și de fundamentele metodologice menționate, creează repere epistemologice optime pentru dezvoltarea creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic. Modelul de proiectare integrată propune o abordare unitară a conținuturilor cognitive, aplicate în contexte variate, prin centre de interes care includ și deprinderi practice dintr-un al doilea domeniu experiențial. Activitatea începe cu o etapă frontală, centrată pe metodologia activității principale, continuând cu lucrul pe centre, adaptate tipologiei activităților planificate, în care se integrează conținuturi și deprinderi din domeniile experiențiale selectate. Educatoarea are libertatea de a deschide diverse centre ce combină conținuturi diferite, stimulând astfel creativitatea și transferul cunoștințelor. Pentru fiecare centru se formulează obiective operaționale clare, ce reflectă conținuturi, cât și integrarea interdisciplinară, asigurând o planificare precisă a activităților și așteptărilor educaționale.

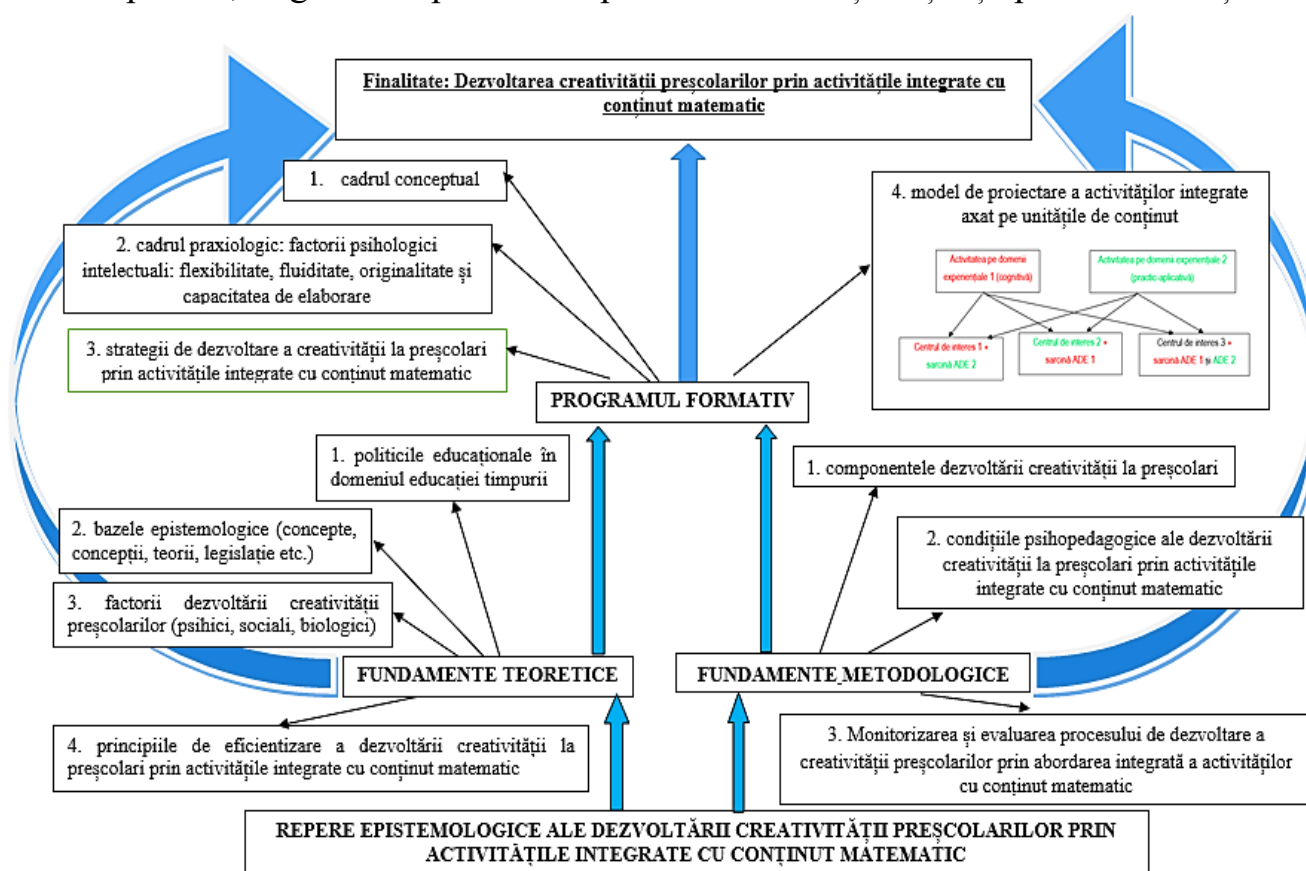

Figura 1. Modelul pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic

Capitolul 3, Coordonata experimentală a dezvoltării creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic, descrie designul experimentului pedagogic, derulat în trei etape de bază interconexe: experimentul de constatare, experimentul de formare și experimentul de control.

Scopul experimentului pedagogic: dezvoltarea creativității la preșcolari în cadrul activității integrate cu conținut matematic.

Obiectivele experimentului pedagogic:

✓ aplicarea instrumentarului elaborat: patru probe și înregistrarea rezultatelor în fișa de progres la preșcolarii din grupa mare în cadrul activităților;

- ✓ selectarea strategiilor didactice interactive specifice nivelului de vârstă a preșcolarilor pentru organizarea activității integrate cu conținut matematic;
- ✓ abordarea experimentală la preșcolarii din grupa mare a creativității în baza implementării Programului formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor;
- ✓ asigurarea feedback-ului în baza activităților realizate;
- ✓ sistematizarea și analiza datelor experimentului pedagogic la preșcolari, privind dezvoltarea creativității în contextul activității integrate cu conținut matematic.

Pentru realizarea experimentului au fost selectați 90 de preșcolari din intervalul de vârstă de 5-6 ani din Grădinița cu Program Prelungit „Elena Doamna” din Galați și Grădinița cu Program Normal nr. 1 Slobozia Conachi, Județul Galați, România și din Instituția de Educație Timpurie nr. 4 „R.T. Erdogan”, sat Copceac, raionul Ceadâr-Lunga, Republica Moldova și Instituția de Educație Timpurie nr. 4 „Soare”, localitatea UTA Găgăuzia, municipiul Comrat, Republica Moldova, fiind selectate unități atât din mediul urban, cât și rural.

Experimentul de constatare s-a realizat în luna septembrie 2021. *Scopul etapei de constatare:* diagnosticarea nivelului inițial al dezvoltării creativității preșcolarilor din grupa mare în cadrul activităților cu conținut matematic.

Obiectivele etapei de constatare au vizat:

- ✓ oferirea de răspunsuri variate, inedite, într-un timp definit, raportate la conținuturi matematice, constituind un etalon al fluidității creativității;
- ✓ elaborarea unor răspunsuri prin restructurarea datelor, a conținuturilor matematice, urmărind flexibilitatea în creativitate;
- ✓ realizarea unor imagini noi ca urmare a transpunerii reprezentărilor matematice sau a produselor imaginației în desen prin proba de creativitate figurală, utilizând concepte matematice, ca produs al originalității în activitatea creativă;
- ✓ redarea prin desen a temelor propuse, urmărind îmbogățirea ideilor pe baza conținuturilor matematice, oferirea de detalii și recombinații inedite, ca finalitate a capacității de elaborare în activitatea creativă.

În această etapă au fost aplicate 4 probe:

- proba nr. 1 pentru evaluarea inițială a nivelului fluidității la preșcolari, intitulată „Jocul asemănărilor”, având ca scop formularea unui număr cât mai mare de răspunsuri într-un timp dat;
- proba nr. 2, intitulată „Jocul bețișoarelor”, pentru evaluarea inițială a nivelului flexibilității la preșcolari, având ca scop elaborarea unor soluții prin restructurarea datelor, fiind bazată pe creativitate figurală și senzorio-motorie;
- proba nr. 3 pentru evaluarea inițială a nivelului originalității la preșcolari, intitulată „Jocul figurilor”, având ca scop elaborarea unor imagini inedite, rezultate din transpunerea reprezentărilor mentale sau a produselor imaginației în desen, fiind un test de creativitate figurală;
- proba nr. 4 pentru evaluarea inițială a capacității de elaborare la preșcolari, intitulată „Să desenăm despre ...”, având ca scop dezvoltarea, lărgirea și îmbogățirea

ideilor, precum și în redarea prin desen a temelor propuse. Rezultatele sunt sistematizate în figura 2.

Probele de evaluare au fost construite pe baza unor conținuturi familiare preșcolarilor, având obiective operaționale al căror grad de realizare a putut fi cuantificat prin intermediul punctajului acordat fiecărui item, iar punctajul obținut a permis încadrarea preșcolarilor investigați într-un anumit timp de comportament din cele menționate în fișa de progres din Curriculumul pentru educație timpurie: comportament atins/realizat, comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și comportament care necesită sprijin/nerealizat.

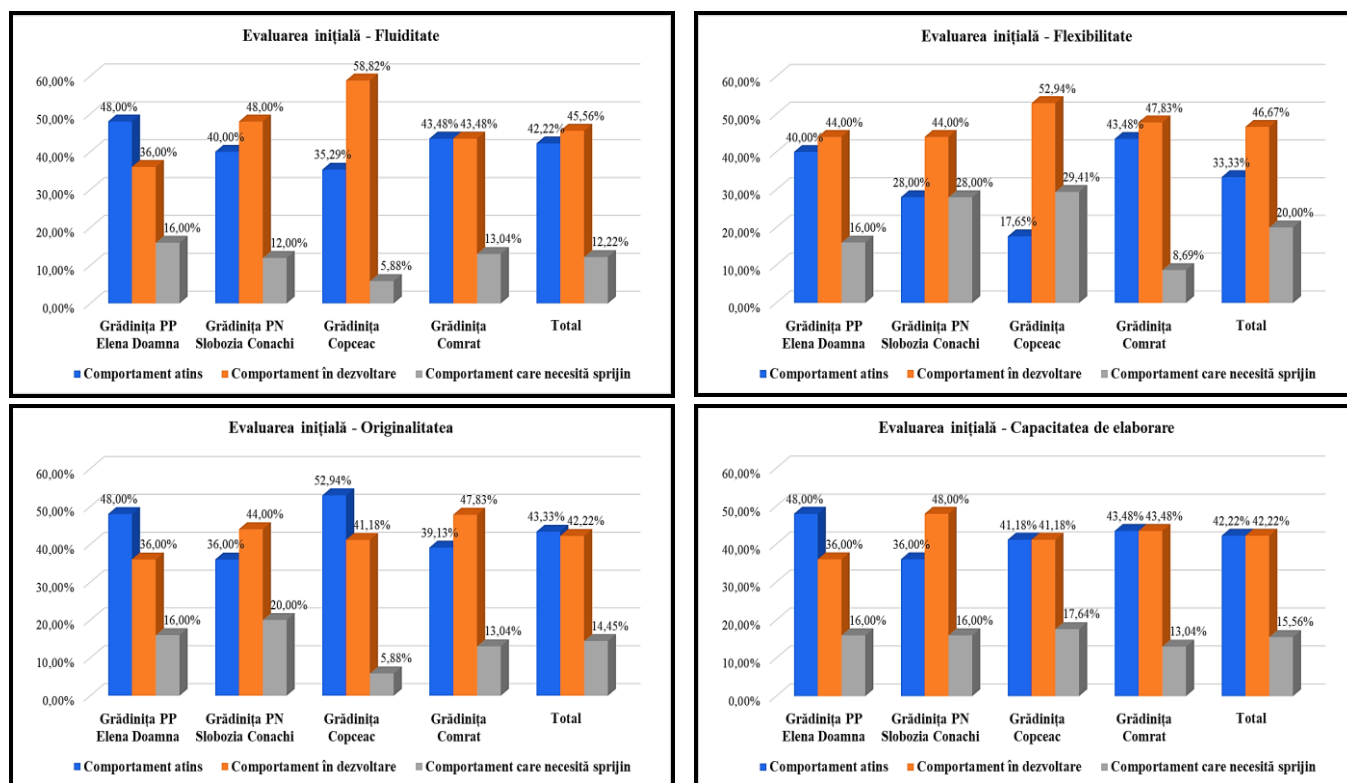

Figura 2. Rezultatele experimentului de constatare

Prin experimentul pedagogic de constatare a fost apreciată aptitudinea preșcolarilor de a lucra creativ la un nivel satisfăcător, ca urmare a parcurgerii sistematice a conținuturilor, cu procente pentru *Comportament atins* situate în jurul valorii de 40%. Au fost observate dificultăți mai mari în ceea ce privește realizarea sarcinilor care au vizat capacitatea de elaborare, acestea solicitând copiii să intervină cu detalii și aspecte de restructurare a conținuturilor, lucru remarcat prin egalitatea procentuală dintre preșcolarii încadrați la nivel de *Comportament atins* și cei la nivel de *Comportament în dezvoltare*. Din punct de vedere al distribuției pe gen, s-au remarcat diferențe procentuale consistente pe *Comportament atins* între fete și băieți, fetele obținând rezultate mai bune pe *Comportament atins*. De asemenea, preșcolarii din mediul urban au obținut un procent mai mare pe *Comportament atins* decât colegii din mediul rural.

Experimentul formativ a avut scopul de a implementa programul formativ bazat pe modelul de proiectare integrată pentru dezvoltarea creativității preșcolarilor, având în

vedere achizițiile cognitive din Dimensiunea *Formarea reprezentărilor elementare matematice*, integrate cu conținuturi specifice altor domenii de activitate.

Obiectivele etapei formative vizează:

- ✓ îmbogățirea reprezentărilor matematice despre caracteristici ale obiectelor (formă, dimensiuni) și criterii de grupare;
- ✓ dezvoltarea limbajului matematic cu termeni specifici conținuturilor abordate la grupa mare;
- ✓ formarea deprinderilor de lucru cu conținuturi matematice și a capacității de soluționare independentă a sarcinilor de lucru în cadrul activităților matematice;
- ✓ stimularea intervențiilor creative în găsirea soluțiilor pentru rezolvarea sarcinilor date, cu accent pe fluiditate, flexibilitate, originalitate și capacitatea de elaborare, utilizând concepte matematice.

Activitățile integrate au fost concepute conform modelului pedagogic de integrare propus prin această lucrare și aplicate după un plan de lucru unitar, discutat cu cadrele didactice titulare ale grupurilor de lucru, în ședințe de formare comune, periodice.

Programul formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor a avut la bază patru itinerare:

- *Itinerarul metodologic pentru dezvoltarea fluidității* a vizat formarea capacității preșcolarilor de a genera un număr cât mai mare de idei în cadrul sarcinilor cu conținut matematic.
- *Itinerarul metodologic pentru dezvoltarea flexibilității* a vizat formarea capacității preșcolarilor de a formula răspunsuri variate, valorificând și noțiuni din alte domenii.
- *Itinerarul metodologic pentru dezvoltarea originalității* a avut ca scop stimularea capacității preșcolarilor de a elabora idei inedite, diferite de cele comune, evidente sau obișnuite.
- *Itinerarul metodologic pentru dezvoltarea capacității de elaborare* a urmărit formarea deprinderii preșcolarilor de a îmbogăți ideile și de a utiliza detalii suplimentare în procesul de rezolvare a sarcinilor.

Fiecare itinerar a inclus activități integrate cu conținut matematic, corelate cu tema săptămânală. S-a urmărit integrarea activităților matematice cu celelalte categorii de activități, pentru a le oferi preșcolarilor posibilitatea de a transfera cunoștințele și deprinderile din domeniul matematic către alte domenii, și invers.

Sintetic, programul formativ propune următoarele activități:

Tabelul 1. Secvențe din itinerariile metodologice parcurse de preșcolari

Activitate comună	Obiective	Conținuturi matematice
Fluiditate		
1. Activitate matematică: „Te rog să-mi dai!” – joc didactic. Activitate practică: „Cămara bunicii” – activitate practic-gospodărească.	- să grupeze obiecte după diferite criterii, altele decât cele propuse de educatoare; - să identifice criterii în funcție de care pot fi grupate obiecte date.	Mulțimi de obiecte și operații cu elemente

2. Activitate matematică: „Chipuri vesele” – joc didactic. Educație pentru societate: „Ce culoare are un pupic?” – lectura educatoarei.	- să construiască figuri umane și obiecte cu ajutorul cifrelor; - să propună simboluri alcătuite din cifre pentru fiecare emoție;	Figuri geometrice
3. Activitate matematică: „Numără câte 6-10” – joc didactic. Educație muzicală: „Numărătoarea” – cântec.	- să formeze grupe cu un număr dat de obiecte; - să asocieze cifrele cu obiecte din natură.	Numărul și numerația în concentrul 1-10
4. Activitate matematică: „Gâlceava din pădure” – joc exercițiu. Educație plastică: „Animalul preferat” – pictură, pata de culoare.	- să identifice componentele unei operații matematice pe baza imaginilor; - să propună adunări și scăderi pe baza imaginilor pictate.	Adunarea și scăderea numerelor naturale
5. Activitate matematică: „Jocul întrebărilor” – joc didactic. Educație pentru societate: „Prietenii din parc” – lectură după imagini.	- să exemplifice variante de compunere și descompunere a numerelor; - să alcătuiască exerciții de compunere și de descompunere a numerelor pe baza imaginii lecturate.	Compunerea și descompunerea numerelor
6. Activitate matematică: „Caută obiecte...” – joc didactic. Educația limbajului: „Săculețul fermecat” – joc didactic.	- să măsoare obiecte cu instrumente nestandardizate; - să propună modalități de măsurare a obiectelor găsite în săculeț.	Dimensiunea și unitățile de măsură
7. Activitate matematică: „Unde putem așeza?” – joc didactic. Educație plastică: „Tablou cu flori” – pictură; Tema plastică: pata de culoare.	- să utilizeze în ordonarea jucăriilor variate poziții spațiale; - să menționeze poziția spațială a elementelor pictate; - să propună alte variante de așezare a elementelor.	Orientare în spațiu
Flexibilitate		
1. Activitate matematică: „Alege și grupează!” – joc didactic. Educația limbajului: „Ce știu eu?” – memorizare.	- să propună criterii variate de grupare a elementelor unei mulțimi; - să identifice modalități de grupare a obiectelor întâlnite în poezie, după criterii variate.	Mulțimi și operații cu elemente
2. Activitate matematică: „Exploratorii” – joc logic. Activitate practică: „Tabloul naturii” – îndoitoră din sârmă.	- să enumere cât mai multe caracteristici ale obiectelor; - să asocieze obiecte din natură cu forme geometrice prin îndoirea sârmei obiecte din natură.	Forme geometrice
3. Activitate matematică: „Completează ce lipsește!” – joc didactic. Educație fizică: „Ștafeta animalelor” – parcurs aplicativ.	- să realizeze grupe de obiecte în funcție de cifra dată; - să execute o deprindere motrică de atâtea ori câte indică cifra postului atins.	Numărul și numerația
4. Activitate matematică: „Poveste cu numere” – exercițiu cu material individual. Activitate practică: „Cifre vesele” – îndoitoră din sârmă.	- să propună variante de probleme pe baza materialului individual; - să realizeze operații de adunare și scădere cu cifrele din sârmă.	Adunarea și scăderea numerelor
5. Activitate matematică: „Prânzul meu” – joc didactic. Educație plastică: „Masa piticilor” – modelaj.	- să identifice caracteristici variate ale obiectelor; - să compare masa sau capacitatea obiectelor modelate.	Unități de măsură a masei și a capacității
6. Activitate matematică: „Găsește locul lui!” – joc didactic. Cunoașterea mediului: „Vitamine de la cine?” – convorbire.	- să identifice poziții spațiale variate de așezare a obiectelor; - să utilizeze în vorbirea curentă denumirea pozițiilor spațiale.	Orientarea în spațiu
Originalitate		
1. Activitate matematică: „Cartierul vesel” – exercițiu cu material individual. Educație plastică: „Cartierul meu” – pata de culoare – pictură cu bețișoare/alte instrumente.	- să exemplifice caracteristici ale obiectelor; - să menționeze caracteristicile obiectelor pictate.	Mulțimi și operații cu elemente
2. Activitate matematică: „Alege, construiește, grupează!” – joc didactic. Educația limbajului: „În curtea bunicilor” – lectură după imagini.	- să numere obiectele din aceeași categorie; - să propună criterii de grupare a obiectelor.	Numărul și numerația în limita 1-10
3. Activitate matematică: „Facem singuri jucării” – joc logic de transformări. Activitate practică: „Jucării pentru copii” – aplicație.	- să realizeze imagini din figuri geometrice prin transformarea cât mai multor atribute; - să identifice alte posibilități de combinare a pieselor în redarea unor jucării.	Figurile geometrice

4. Activitate matematică: „Zâna matematicii” – exercițiu cu material individual. Educație plastică: „Peisaj de primăvară” – pictură, pata de culoare	- să compare mulțimi variate de elemente; - să identifice atribute ale obiectelor pictate.	Compararea mulțimilor
5. Activitate matematică: „Măsoară!” – exerciții cu material individual. Educarea Limbajului: „Câte cuvinte spun?” – joc didactic.	- să utilizeze în măsurarea obiectelor instrumente nestandardizate; - să propună modalități diverse de măsurare a lungimii cuvintelor și a propozițiilor.	Lungimea și unități de măsură
6. Activitate matematică: „Labirintul” – joc didactic Educație muzicală: „Iarna ne-a sosit în zori” – cântec, durata de optime.	- să folosească termeni specifici orientării în spațiu pentru descrierea traseelor; - să realizeze trasee în funcție de indicațiile de orientare în spațiu primite.	Orientarea în spațiu
Capacitatea de elaborare		
1. Activitate matematică: „Orășelul omuleților din turtă dulce” – joc didactic. Educație plastică: „Tablouri vesele” – pictură, compoziția plastică.	- să utilizeze figurile geometrice pentru adăugarea unor detalii la obiectele date; - să picteze creativ elemente, cu cât mai multe detalii.	Figuri geometrice
2. Activitate matematică: „Domino din 10 piese” – joc didactic. Activitate practică: „Animalul preferat” – îndoitură din sârmă.	- să asocieze creativ piesele de Domino, în cât mai multe variante; - să realizeze cât mai multe îndoituri ale hârtiei pentru obținerea unor detalii ale obiectelor.	Numărul și numerația în limita 0-10
3. Activitate matematică: „Rețete culinare” – joc didactic. Activitate practică: „Târgul gospodinelor” – aplicație.	- să utilizeze creativ în vorbire numeralul ordinal; - să propună variante diferite de ordonare a obiectelor.	Aspectul ordinal al numărului
4. Activitate matematică: „Prin ce se aseamănă?” – joc logic. Educație plastică: „O lume dispărută” – pictură, pata de culoare.	- să identifice atribute comune elementelor sau mulțimilor de elemente; - să grupeze elementele pictate după criterii inedite.	Mulțimi și operații cu elemente
5. Activitate matematică: „Punem împreună. Așezăm separat” – exercițiu cu material individual. Educație pentru societate: „Flori în dar” – lectură după imagini.	- să realizeze adunări și scăderi cu o unitate; - să propună exerciții de adunare și de scădere cu o unitate, pe baza materialului primit.	Adunarea și scăderea numerelor naturale

În cadrul etapei formative s-a observat un interes deosebit al copiilor pentru activitățile creative propuse, deoarece ei au fost motivați de metodele și mijloacele didactice variate atât ca formă, cât și culoare, cât și de combinarea conținuturilor matematice cu alte dimensiuni.

Totodată, s-a observat o îmbunătățire a calității activității preșcolarilor și a produselor creative în toate categoriile de activitate, deoarece ei au fost puși nu doar în situația de a reproduce cunoștințe, ci de a valorifica experiența personală în noi situații, de a experimenta, observa și exprima propriile observații și opinii, de a formula întrebări, de a găsi soluții diferite la întrebările puse. Situațiile-problemă au fost de tip convergent și divergent, problematizarea fiind utilizată împreună cu observarea sistematică și independentă și cu activități de descoperire.

Activitățile frontale au fost îmbinate cu cele în echipă și individuale, stimulând cooperarea, competiția, spontaneitatea, inițiativa și, mai ales, formarea deprinderilor de muncă independentă. S-a constatat că utilizarea motivației afective, aprecierile verbale, cât și cele nonverbale, au ajutat la stimularea conduitei creative a preșcolarului, alături de folosirea materialelor didactice bogate și atractive, de atitudinea aprobativă și participativă care au amplificat procesul creator. Pe parcursul acestui program formativ s-au evidențiat preșcolari cu un puternic potențial creativ, care s-au remarcat la activitățile desfășurate, dar și copii care nu își pot depăși barierele, limitele impuse de teama de a nu greși sau de a nu fi diferit de grupul din care face parte.

Experimentul de control a urmărit validarea instrumentelor pedagogice concentrate în *Modelul pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic*. Etapa de evaluare a eficienței *Modelului de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic* s-a realizat în perioada 23 mai – 10 iunie 2022, având același eșantion experimental, constituit din 90 de preșcolari.

Scopul etapei de control constă în evaluarea nivelului de dezvoltare a creativității preșcolarilor din grupa mare după aplicarea Programului formativ.

Obiectivele etapei de control au vizat:

- ✓ evaluarea nivelului creativității preșcolarilor raportat la fluiditate, flexibilitate, originalitate și capacitatea de elaborare,
- ✓ validarea modelului de proiectare integrată utilizat în activitățile integrate cu conținut matematic, în urma implementării demersului formativ;
- ✓ analiza și compararea rezultatelor copiilor în etapa de constatare și cea de control.

Instrumentele de lucru utilizate în etapa de evaluare finală au constatat în probe nestandardizate aplicate pe eșantionul inițial:

- Proba nr. 1, „Clepsidra”, s-a aplicat pentru evaluarea finală a nivelului fluidității la preșcolari și a avut ca scop formularea unui număr cât mai mare de răspunsuri într-un timp dat, utilizând termeni matematici referitori la formele geometrice și atributele lor.
- Proba nr. 2, „Caută intrusul!”, s-a aplicat pentru evaluarea finală a nivelului flexibilității la preșcolari, urmărindu-se distingerea nivelului de dezvoltare a flexibilității prin depășirea modalităților convenționale de soluționare a problemelor, prin orientarea copiilor spre identificarea unor criterii diferite sau originale de clasificare și regroupare a obiectelor.
- Proba nr. 3, „Să construim!”, s-a aplicat pentru evaluarea finală a nivelului originalității la preșcolari, având ca scop elaborarea unor obiecte/ construcții inedite prin combinarea figurilor geometrice.
- Proba nr. 4, „Povești pe dos”, s-a aplicat pentru evaluarea finală a nivelului capacității de elaborare la preșcolari, urmărindu-se compunerea cât mai multor situații-problemă pe baza ilustrațiilor și a detaliilor observate.

Analiza rezultatelor evaluării finale ale copiilor implicați în cercetare sunt prezentate în figura 3.

Datele obținute în urma implementării programului formativ evidențiază o creștere semnificativă a procentului preșcolarilor care manifestă un comportament realizat și performant în rezolvarea sarcinilor ce implică creativitatea. Această evoluție pozitivă este clară în comparație cu nivelul observat înainte de demararea programului, semnalând astfel eficacitatea abordării integrate a conținuturilor matematice în stimularea capacităților creative ale copiilor. Rezultatele susțin ideea că experiențele educaționale structurate și adaptate ritmului și nevoilor individuale ale preșcolarilor pot conduce la

îmbunătățirea competențelor cognitive și creative, facilitând dezvoltarea unei gândiri flexibile și inovatoare încă din primii ani de educație timpurie.

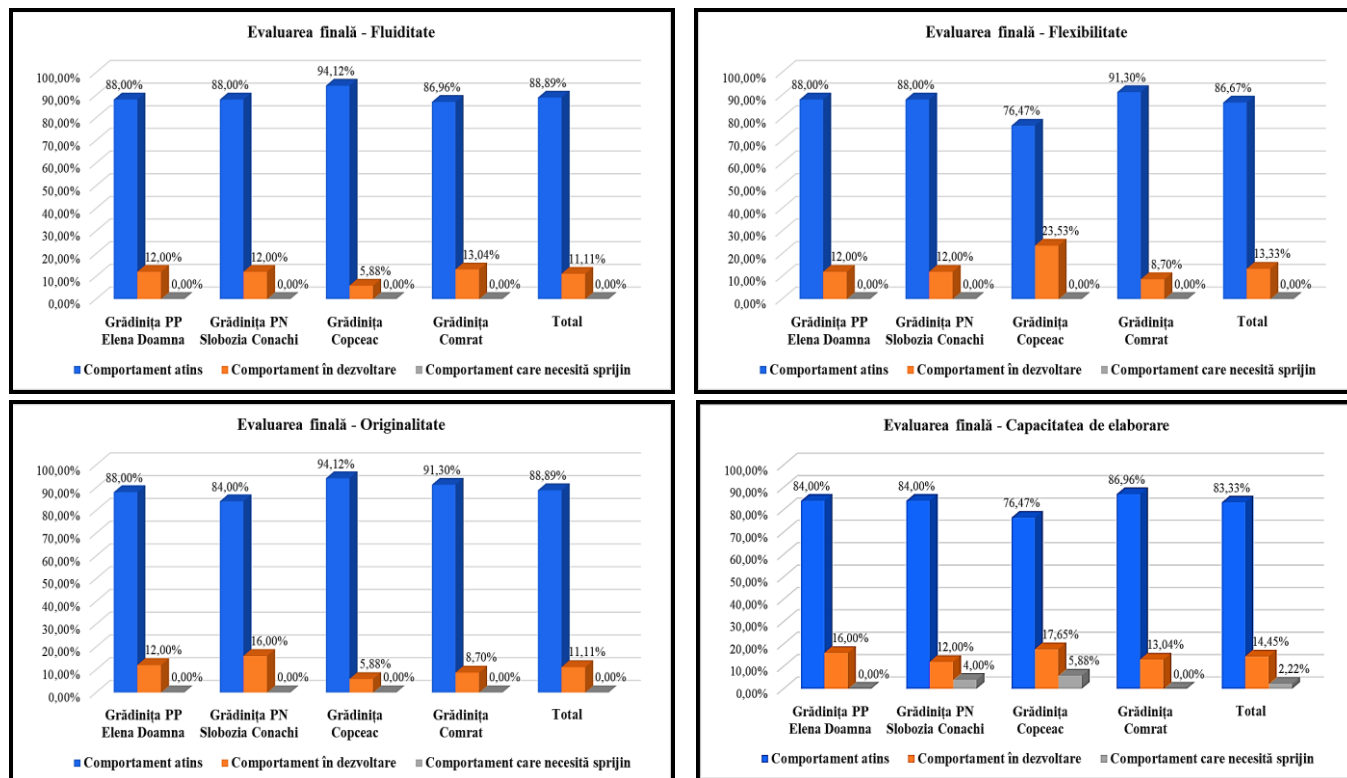

Figura 3. Sinteza rezultatelor evaluării finale a performanțelor preșcolarilor

Tabelul 2. Compararea rezultatelor evaluării inițiale și a evaluării finale a performanțelor preșcolarilor

Indicatorul „Fluiditate”						
Grupul țintă: 90 preșcolari	Comportament atins		Comportament în dezvoltare		Comportament care necesită sprijin	
	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală
Grădinița cu Program Prelungit „Elena Doamna” Galați, România	48,00% 12 preșcolari 5 fete și 7 băieți	88,00% 22 preșcolari 12 fete și 10 băieți	36,00% 9 preșcolari 6 fete și 3 băieți	12,00% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	16,00% 4 preșcolari 2 fete și 2 băieți	0,00%
Grădinița cu Program Normal nr.1 Slobozia Conachi, Județul Galați, România	40,00% 10 preșcolari 6 fete și 4 băieți	88,00% 22 preșcolari 10 fete și 12 băieți	48,00% 12 preșcolari 4 fete și 8 băieți	12,00% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	12,00% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	0,00%
IET nr. 4 „R.T. Erdogan”, s. Copeac, raionul Ceadir-Lunga, Republica Moldova	35,30% 6 preșcolari 5 fete și 1 băiat	94,10% 16 preșcolari 7 fete și 9 băieți	10 preșcolari 2 fete și 8 băieți	1 preșcolar 1 fată și 0 băieți	1 preșcolar 1 fată și 0 băieți	0,00%
IET nr. 4 „Soare”, municipiul Comrat, Republica Moldova	43,48% 10 preșcolari 6 fete și 4 băieți	87,00% 20 preșcolari 12 fete și 8 băieți	43,48% 10 preșcolari 6 fete și 4 băieți	13,04% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	13,04% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	0,00%
Total	42,22% 38 preșcolari 22 fete și 16 băieți	88,89% 80 preșcolari 41 fete și 39 băieți	45,56% 41 preșcolari 18 fete și 23 băieți	11,11% 10 preșcolari 5 fete și 5 băieți	12,22% 11 preșcolari 6 fete și 5 băieți	0,00%

Indicatorul „Flexibilitate”						
Grupul țintă: 90 preșcolari	Comportament atins		Comportament în dezvoltare		Comportament care necesită sprijin	
	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală
Grădinița cu Program Prelungit „Elena Doamna” Galați, România	40,00% 10 preșcolari 5 fete și 5 băieți	88,00% 22 preșcolari 11 fete și 11 băieți	44,00% 11 preșcolari 5 fete și 6 băieți	12,00% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	16,00% 4 preșcolari 3 fete și 1 băiat	0,00%
Grădinița cu Program Normal nr.1 Slobozia Conachi, Județul Galați, România	28,00% 7 preșcolari 6 fete și 1 băiat	88,00% 22 preșcolari 10 fete și 12 băieți	44,00% 11 preșcolari 2 fete și 9 băieți	12,00% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	28,00% 7 preșcolari 4 fete și 3 băieți	0,00%
IET nr. 4 „R.T. Erdogan”, s. Copeac, raionul Ceadir-Lunga, Republica Moldova	17,63% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	76,50% 13 preșcolari 7 fete și 6 băieți	52,94% 9 preșcolari 4 fete și 5 băieți	23,50% 4 preșcolari 2 fete și 2 băieți	29,41% 5 preșcolari 1 fată și 4 băieți	0,00%
IET nr. 4 „Soare”, municipiul Comrat, Republica Moldova	43,48% 10 preșcolari 7 fete și 3 băieți	91,30% 21 preșcolari 12 fete și 9 băieți	47,83% 11 preșcolari 5 fete și 6 băieți	8,70% 2 preșcolari 1 fată și 1 băiat	8,70% 2 preșcolari 1 fată și 1 băiat	0,00%
Total	33,33% 30 preșcolari 19 fete și 11 băieți	86,67% 78 preșcolari 40 fete și 38 băieți	46,67% 42 preșcolari 16 fete și 26 băieți	13,33% 12 preșcolari 7 fete și 5 băieți	20,00% 18 preșcolari 11 fete și 7 băieți	0,00%

Indicatorul „Originalitate”						
Grupul țintă: 90 preșcolari	Comportament atins		Comportament în dezvoltare		Comportament care necesită sprijin	
	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală
Grădinița cu Program Prelungit „Elena Doamna” Galați, România	48,00% 12 preșcolari 6 fete și 6 băieți	88,00% 22 preșcolari 11 fete și 11 băieți	36,00% 9 preșcolari 5 fete și 4 băieți	12,00% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	16,00% 4 preșcolari 2 fete și 2 băieți	0,00%
Grădinița cu Program Normal nr.1 Slobozia Conachi, Județul Galați, România	36,00% 9 preșcolari 7 fete și 2 băieți	84,00% 21 preșcolari 11 fete și 10 băieți	44,00% 11 preșcolari 5 fete și 6 băieți	16,00% 4 preșcolari 2 fete și 2 băieți	20,00% 5 preșcolari 3 fete și 2 băieți	0,00%
IET nr. 4 „R.T. Erdogan”, s. Copeac, raionul Ceadir-Lunga, Republica Moldova	52,94% 9 preșcolari 5 fete și 4 băieți	94,12% 16 preșcolari 7 fete și 9 băieți	41,18% 7 preșcolari 2 fete și 5 băieți	5,88% 1 preșcolar 1 fată și 0 băieți	5,88% 1 preșcolar 1 fată și 0 băieți	0,00%
IET nr. 4 „Soare”, municipiul Comrat, Republica Moldova	39,13% 9 preșcolari 5 fete și 4 băieți	91,30% 21 preșcolari 12 fete și 9 băieți	47,83% 11 preșcolari 6 fete și 5 băieți	8,70% 2 preșcolari 1 fată și 1 băiat	13,04% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	0,00%
Total	43,33% 39 preșcolari 23 fete și 16 băieți	88,89% 80 preșcolari 41 fete și 39 băieți	42,22% 38 preșcolari 16 fete și 22 băieți	11,11% 10 preșcolari 5 fete și 5 băieți	14,45% 13 preșcolari 7 fete și 6 băieți	0,00%

Indicatorul „Capacitatea de elaborare”						
Grupul țintă: 90 preșcolari	Comportament atins		Comportament în dezvoltare		Comportament care necesită sprijin	
	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală	Ev. inițială	Ev. finală
Grădinița cu Program Prelungit „Elena Doamna” Galați, România	48,00% 12 preșcolari 6 fete și 6 băieți	84,00% 21 preșcolari 11 fete și 10 băieți	36,00% 9 preșcolari 5 fete și 4 băieți	16,00% 4 preșcolari 2 fete și 2 băieți	16,00% 4 preșcolari 2 fete și 2 băieți	0,00%
Grădinița cu Program Normal nr.1 Slobozia Conachi, Județul Galați, România	36,00% 9 preșcolari 8 fete și 1 băiat	84,00% 21 preșcolari 10 fete și 11 băieți	48,00% 12 preșcolari 2 fete și 10 băieți	12,00% 3 preșcolari 2 fete și 1 băiat	16,00% 4 preșcolari 3 fete și 1 băiat	4,00%
IET nr. 4 „R.T. Erdogan”, s. Copeac, raionul Ceadir-Lunga, Republica Moldova	41,18% 7 preșcolari 5 fete și 2 băieți	76,47% 13 preșcolari 8 fete și 5 băieți	41,18% 7 preșcolari 2 fete și 5 băieți	17,65% 3 preșcolari 0 fete și 3 băieți	17,64% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	5,88% 1 preșcolar 0 fete și 1 băiat
IET nr. 4 „Soare”, municipiul Comrat, Republica Moldova	43,48% 10 preșcolari 6 fete și 4 băieți	87,00% 20 preșcolari 12 fete și 8 băieți	43,48% 10 preșcolari 6 fete și 4 băieți	13,00% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	13,04% 3 preșcolari 1 fată și 2 băieți	0,00%
Total	42,22% 38 preșcolari 25 fete și 13 băieți	83,33% 75 preșcolari 41 fete și 34 băieți	42,22% 38 preșcolari 15 fete și 23 băieți	14,45% 13 preșcolari 4 fete și 9 băieți	15,56% 14 preșcolari 6 fete și 8 băieți	2,22% 2 preșcolari 1 fată și 1 băiat

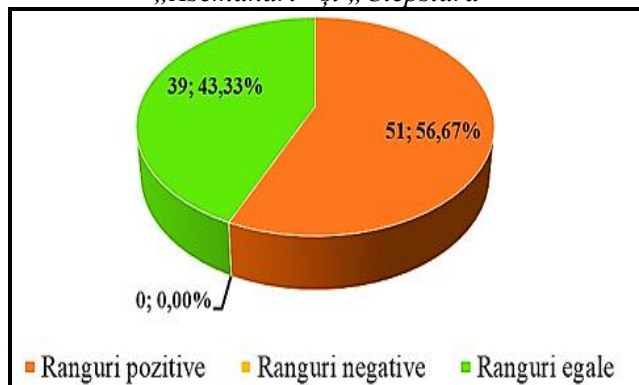
Analiza comparativă a rezultatelor copiilor dintre evaluarea inițială și finală din tabelul 2 a demonstrat eficiența Programului formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor elaborat și aplicat, ceea ce confirmă ipoteza conform căreia dezvoltarea creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic este posibilă în contextul respectării condițiilor psihopedagogice adecvate acestui tip de activitate, necesare dezvoltării unor abilități care să-l sprijine pe preșcolar în adaptarea la nou, la necunoscut, pregătindu-l, astfel, pentru celelalte nivele de învățământ și pentru integrarea în viața socială. Progresul înregistrat în urma activităților experimentale, demonstrează o diferență semnificativă și o creștere a ponderii cantitative și calitative a valorilor experimentale obținute de subiecți: la etapa de constatare (la prima probă: 42,23% comportament atins/realizat, 45,56% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 12,21% comportament care necesită sprijin/nerealizat; la proba a doua: 33,33% comportament atins/realizat, 46,67% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 20,0% comportament care necesită sprijin/nerealizat; la proba a treia: 43,33% comportament atins/realizat, 42,22% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 14,45% comportament care necesită sprijin/nerealizat, iar la proba a patra: 42,22% comportament atins/realizat, 42,22% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 15,56% comportament care necesită sprijin/nerealizat), comparativ cu răspunsurile oferite de subiecții din etapa de control (la prima probă: 88,89% comportament atins/realizat, 11,11% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 0,00% comportament care necesită sprijin/nerealizat; la proba a doua: 86,67% comportament atins/realizat, 13,33% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 0,00% comportament care necesită sprijin/nerealizat; la proba a treia: 88,89% comportament atins/realizat, 11,11% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 0,00% comportament care necesită sprijin/nerealizat, iar la proba a patra: 83,33% comportament atins/realizat, 14,45% comportament în dezvoltare/ în curs de realizare și 2,22% comportament care necesită sprijin/nerealizat), confirmate prin realizarea probelor de evaluare.

Pentru analiza datelor obținute în cercetare, au fost utilizate două instrumente statistice principale: testul Wilcoxon Signed Ranks, care a evaluat diferențele semnificative dintre scorurile pre și post-intervenție în cadrul aceluiași grup, și testul Mann-Whitney U, folosit pentru a compara performanțele între grupuri independente (de exemplu, pe criterii de gen sau mediu de proveniență). Testul Wilcoxon a evidențiat îmbunătățiri semnificative ale performanțelor participanților la toate probele aplicate, demonstrând eficiența programului educațional în stimularea creativității preșcolarilor. În majoritatea cazurilor, nu au fost înregistrate scoruri mai mici post-intervenție, semnalând o tendință clară de progres.

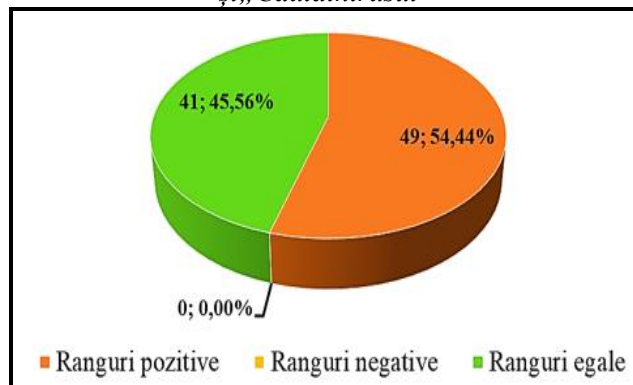
Rezultatele testului Mann-Whitney U au arătat că, în general, nu există diferențe semnificative între performanțele copiilor de sex masculin și feminin sau între cei din mediul urban și rural, vezi figura 4. Totuși, la o probă specifică („Povești pe dos”), fetele au avut rezultate semnificativ mai bune, sugerând o posibilă influență a unor factori precum creativitatea verbală ($p = 0,036$). De asemenea, deși preșcolarii din mediul urban

au avut ușor performanțe mai bune în unele sarcini, aceste diferențe nu au fost semnificative din punct de vedere statistic, indicând un acces și un impact echitabil al programului în ambele medii.

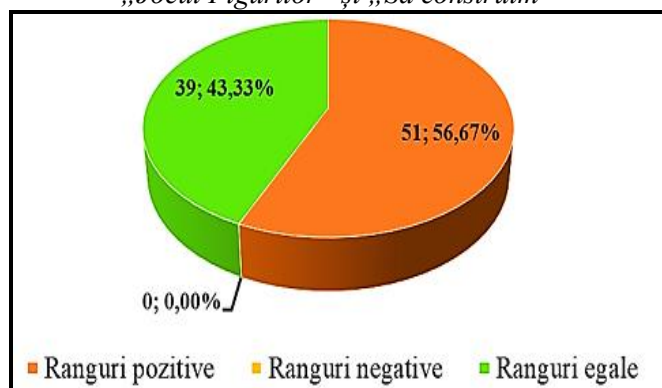
Distribuția procentuală a probelor „Asemănări” și „Clepsidra”

Distribuția procentuală a probelor „Jocul Bețișoarelor” și „Cautăintrusul”

Distribuția procentuală a probelor „Jocul Figurilor” și „Să construim”

Distribuția procentuală a probelor „Să desenăm despre...” și „Povești pe dos”

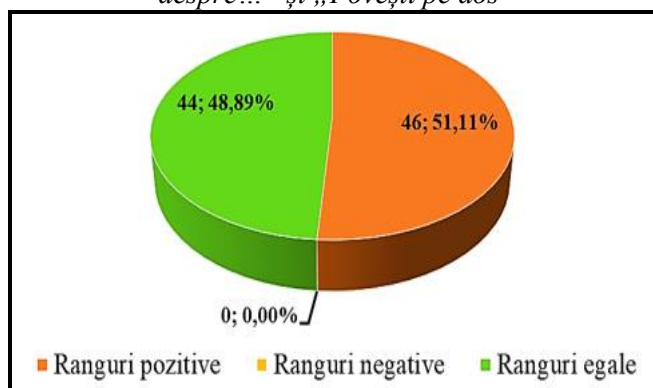

Figura 4. Distribuția procentuală a probelor ca urmare a aplicării testului Mann-Whitney U

Realizarea experimentului pedagogic a demonstrat, așadar, funcționalitatea Modelului pedagogic de formare a creativității la preșcolari prin activități integrate cu conținut matematic, confirmat teoretic și valorificat aplicativ prin valorile dobândite de subiecții educaționali în domeniul creativității în raport cu activitățile cu conținut matematic. Prin utilizarea conținuturilor matematice s-a evidențiat rolul acestora în stimularea gândirii creative, a capacității de rezolvare a problemelor și a aplicării cunoștințelor în contexte noi. De asemenea, s-a consolidat rolul conținuturilor matematice ca instrument de dezvoltare a abilităților de elaborare, originalitate și flexibilitate în activitățile preșcolarilor, contribuind totodată la facilitarea transferului de cunoștințe și la promovarea unei implicări creative și autonome a copiilor.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Printr-un demers analitic și sintetic asupra specificului dezvoltării creativității în perioada preșcolară, s-a subliniat caracterul dinamic și transformator al procesului creativ, precum și rolul fundamental al activităților expresive în stimularea gândirii originale și a capacității de inovație. Creativitatea poate fi definită ca procesul mental și comportamental prin care individul generează idei noi și utile, combină elemente familiare în moduri inedite și găsește soluții originale la diverse probleme. Studiul elementelor definitorii ale creativității, cum ar fi fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea și capacitatea de elaborare, a permis conturarea unui cadru conceptual adaptat particularităților preșcolarilor.

2. Analiza documentelor de politică curriculară din România și Republica Moldova, din perspectiva dezvoltării creativității preșcolarilor, relevă existența unor echivalențe de conținut între curricula pentru educație timpurie ale celor două țări. Acestea vizează aspecte similare privind organizarea sistemului de educație timpurie, punând accent pe dezvoltarea liberă și holistică a copilului, respectarea individualității acestuia și satisfacerea nevoilor personale prin adaptare și integrare în contexte noi. Aceste elemente subliniază importanța dezvoltării creativității în perioada preșcolară, considerată un factor esențial pentru asigurarea stării de bine și integrarea adaptativă în diverse contexte sociale, profesionale și personale.

3. Cercetarea aplicativă a relevat că activitățile integrate cu conținut matematic reprezintă un mediu favorabil pentru dezvoltarea creativității, contribuie la dezvoltarea gândirii logice și abstracte, la formarea și consolidarea conceptelor numerice și spațiale, precum și la dezvoltarea capacității de rezolvare a problemelor. Prin intermediul acestor activități, copiii își însușesc noțiuni fundamentale de numerație, clasificare, serie și măsurare, dezvoltând în același timp atenția, memoria și capacitatea de concentrare. Totodată, activitățile matematice stimulează creativitatea prin oferirea unor contexte variate în care copiii pot explora, experimenta și aplica cunoștințele dobândite în situații noi și diverse.

4. Modelul de proiectare integrată propus răspunde provocărilor prin adoptarea unei abordări unitare, care combină conținuturi preponderent cognitive cu activități practice, organizate pe centre de interes adaptate nevoilor și intereselor preșcolarilor. Prin asigurarea unor tranziții relaxante, rutine bine definite și posibilitatea de alegere liberă a centrelor de activitate, modelul respectă ritmul individual al copiilor și promovează autonomia în acțiune. În plus, integrarea intradisciplinară și interdisciplinară, concretizată în sarcini de lucru echilibrate și complementare pe fiecare centru, facilitează consolidarea cunoștințelor și deprinderilor, evitând suprasolicitarea intelectuală.

5. *Modelul pedagogic propus pentru dezvoltarea creativității la preșcolari prin activități integrate cu conținut matematic* se bazează pe o relație strânsă și interdependentă între fundamentele teoretice și cele metodologice, creând premisele unui demers educațional deschis, inovativ și centrat pe potențialul și interesele copilului. Fundamentele teoretice sintetizează conceptele esențiale legate de tema abordată, în timp ce fundamentele metodologice conturează un cadru optim pentru dezvoltarea creativității,

luând în considerare particularitățile de vârstă ale preșcolarilor, mediul educațional, drepturile copilului și adaptarea resurselor materiale. Astfel, proiectarea și strategia didactică sunt concepute pentru a stimula la maximum potențialul creativ al copiilor, prin diversificarea strategiilor pedagogice și oferirea unor multiple oportunități de explorare și inovare.

6. *Programul formativ de dezvoltare a creativității* cuprinde un model inovator de proiectare a activităților integrate cu conținut matematic, depășește integrarea tematică tradițională, promovând corelații interdisciplinare autentice care facilitează rezolvări creative ale sarcinilor educaționale, respectând ritmul, interesele și viziunea proprie a fiecărui preșcolar. Acest model susține formarea unui demers educațional creator, dezvoltarea competențelor didactice inovatoare ale cadrelor educative și conceperea unor instrumente metodologice eficiente, toate acestea contribuind la crearea unui cadru unitar și optim pentru stimularea și consolidarea creativității în învățământul preșcolar.

7. Aplicarea unitară a *Programului formativ pentru dezvoltarea creativității preșcolarilor*, prin activități integrate cu conținut matematic, a generat rezultate creative, stimulând semnificativ factorii creativi, fluiditate, flexibilitate, originalitate și capacitate de elaborare, la copiii de 5-6 ani. Totodată, acesta a contribuit la dezvoltarea competențelor cadrelor didactice în proiectarea și desfășurarea activităților integrate într-un mod stimulat, realizând o integrare atât tematică, cât și la nivel de conținut, în instituțiile preșcolare din județul Galați.

8. Experimentul pedagogic realizat a evidențiat impactul semnificativ al aplicării *Programului formativ de dezvoltare a creativității la preșcolari* asupra comportamentului creativ al copiilor. Datele obținute indică o creștere considerabilă a procentului preșcolarilor care manifestă un comportament realizat și performant în rezolvarea sarcinilor ce solicită creativitate, comparativ cu perioada premergătoare implementării programului. Această creștere reflectă nu doar o simplă acumulare de cunoștințe, ci mai ales o transformare profundă a modului în care copiii răspund la provocările educaționale, demonstrând o adaptabilitate crescută la factori noi de mediu. În plus, programul a facilitat dezvoltarea unor competențe esențiale pentru învățarea creativă, cum ar fi inițiativa în interacțiuni sociale, flexibilitatea în gândire și capacitatea de a genera soluții originale pentru situații neobișnuite sau problematice. Astfel, preșcolarii nu doar că au învățat să reacționeze eficient în contexte familiare, dar au și dobândit abilități valoroase de explorare și inovare, esențiale pentru adaptarea continuă în mediul înconjurător.

9. Aceste rezultate confirmă eficacitatea programului formativ în susținerea și stimularea creativității la vârsta preșcolară, subliniind importanța integrării activităților cu conținut matematic care promovează un demers pedagogic centrat pe dezvoltarea globală și flexibilă a copilului. Mai mult, schimbările comportamentale observate evidențiază că o educație creativă bine proiectată poate contribui decisiv la formarea unor atitudini proactive și competente pentru gestionarea cu succes a situațiilor noi și imprevizibile, fundamentând astfel un parcurs educațional adaptat provocărilor viitoare.

10. Astfel, rezultatele cercetării au confirmat soluționarea problemei științifice importante care rezidă în elaborarea fundamentelor psihopedagogice și metodologice de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic, incluse în *Modelul pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic*, implementat în cadrul programului formativ de dezvoltare a creativității, ceea ce a condus la formarea abilităților de inovare ale preșcolarilor, integrarea mai ușoară a acestora în activitățile din grădiniță și dezvoltarea unor comportamente deschise, conciliante cu ceilalți copii și cu adulții.

În mod rezumativ, concluziile înaintate ne permit formularea următoarelor **recomandări:**

La nivel macrostructural:

✓ Elaborarea la nivelul Ministerului Educației a unor politici funcționale care să promoveze modele concrete și eficiente de integrare a conținuturilor curriculare în scopul dezvoltării creativității preșcolarilor, dar și al competențelor necesare în nivelele superioare de învățământ și în viața cotidiană.

✓ Inițierea de către Inspectoratele școlare a unor sesiuni de dezbatere privind îmbunătățirea proiectării și desfășurării activităților integrate.

✓ Organizarea și desfășurarea în Casele Corpului Didactic și în Centrele de Formare pentru Cariera Didactică a unor activități de mentorat didactic în vederea promovării unor modele pedagogice unitare de dezvoltare a creativității la preșcolari și a valorificării competențelor matematice.

La nivel microstructural:

✓ Introducerea unor activități opționale pentru dezvoltarea creativității la preșcolari, axate pe diferite domenii: ex. „Matematica distractivă”, „Matematica ne arată cum e lumea colorată” etc., valorificând perspectiva stimulării capacităților creatoare ale preșcolarilor, viitori școlari, adolescenți și adulți.

✓ Implementarea activităților privind dezvoltarea creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a conținuturilor matematice în cadrul formării inițiale sau continue a cadrelor didactice.

Cercetarea realizată a conturat și unele limite, ca de exemplu, dificultățile și chiar reticența unor cadre didactice în realizarea integrării conținuturilor din mai multe domenii experiențiale și tendința de a lucra monodisciplinar.

BIBLIOGRAFIE

1. ADLER, Alfred. *The Individual Psychology of Alfred Adler*, New York: Harper Torchbooks, 1956, 528 pag., ISBN 978-0061311543
2. AMABILE, Teresa. *Creativity in context*, New York: Editura Routledge,, 1996, 310 pag., ISBN 978-0-8133-3034-1
3. ANUCUȚA, Lucia, ANUCUȚA, Partenie, *Cunoașterea și educarea creativității la elevi*, Timișoara: Editura Excelsior Art, 2005, 200 pag., ISBN 973-592-142-1
4. BRUNER, Jerome, *Applied Imagination*, New York: Charles Scribner's Sons, 1957, 379 pag., ISBN 978-0023895203
5. CALUSCHI, Mariana, *Grupul mic și creativitatea*, Iași: Editura Cantes, 2001, 250 pag., ISBN 973-8173-19-1
6. CHARD, Sylvia, *The Project Approach (Book One): Making Curriculum Come Alive*, Scholastic Teaching Resources, 1989, 63 pag., ISBN 9780590128520
7. COSMOVICI, Andrei, *Psihologie generală*, Iași: Editura Polirom, 1996, 256 pag., ISBN 979-973-9248-27-2
8. CREȚU, Carmen, *Teoria curriculumului și conținuturile educației – Curs*, Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2020, 293 pag.
9. CREȚU, Tinca, *Psihologia vârstelor*, Iași: Polirom, 2016, 392 pag., ISBN 9789734660087
10. CUCOȘ, Constantin (coord.), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Iași: Polirom, 2009, 768 pag., ISBN 978-973-46-1403-5
11. DINCĂ, Margareta, *Teste de creativitate*, București: Editura Paideia, 2001, 99 pag., ISBN 973-8064-90-2
12. FREUD, Sigmund, *Introducere în psihanaliză*. Prelegeri de psihanaliză. Psihopatologia vieții cotidiene, traducere dr. Gavrilu L., București: Editura Didactică și Pedagogică, 1990, 594 pag., ISBN 973-30-1103-7
13. GOLU, Pantelimon, ZLATE, Mielu, VERZA, Emil, *Psihologia copilului*, București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1993, 216 pag., ISBN 973-30-5916-1
14. GUILFORD, Joy Paul, *Psychometric methods*. 2nd ed. McGraw-Hill series in Psychology, New York: McGraw-Hill, 1954, 597 pag., Număr OCLC / Identificator unic: 802888759
15. HAHEU-MUNTEANU, Efrosinia, ENACHE, Oana, *Dezvoltarea creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic*, articol în volumul seminarului „Implicarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor în activități de cercetare dezvoltate de mediul asociativ: provocări și soluții”, Chișinău: Editura Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, 2021, 399 pag., p. 203 – 223, ISBN 978-9975-46-558-8
16. HAHEU-MUNTEANU, Eufrosinia, DARII, Larisa. *Impactul strategiilor didactice interactive asupra dezvoltării creativității copiilor de vârstă preșcolară mare*. In: Interuniversitaria, Ed. 13, 3 mai 2018, Bălți. Bălți, Republica Moldova: Universitatea

- de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2018, Ediția 13, pp. 131-137. ISBN 978-9975-50-212-2.
17. JELESCU, Petru, JELESCU, Raisa, *Valorificarea și exersarea experienței afective la copiii de vârstă preșcolară mare și școlară mică*, Chișinău: Editura Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 2004, 144 pag., ISBN 9975-921-37-X
 18. JUNG, Carl Gustav, *Opere complete. Vol. 6, Tipuri psihologice*, Editura Trei, traducere de Viorica Nișcov, București, 2004, 620 pag., ISBN 978-973-70-7007-4
 19. LEONTIEV, Aleksei Nikolayevich, *Dezvoltarea psihologică a unui copil la vârsta preșcolară / Întrebări de psihologie a unui copil preșcolar*, Moscova, 1948
 20. LESPEZEANU, Monica, *Tradițional și modern în învățământul preșcolar*, București, Editura Omfal Esențial, 2007, 88 pag., ISBN 978-973-88062-4-5
 21. LOSÎL, Elena, *Psihologia educației*, Editura Universității de Stat din Moldova, Chișinău, 2014, 204 pag., ISBN 978-9975-71-507-2
 22. MANOLESCU, Aurel, *Management general*, Oradea: Editura Keysys Grafx, 1997, pag. 87-98, 193 pag., ISBN 978-973-1807-23-2
 23. MOFFET, Bryan, *Teaching Elementary School Social Studies*, Boston, Massachusetts, Statele Unite: Editura Little Brown&Company, 1977, p. 56, ISBN 978-0316577465
 24. NEAGU, Mihaela, BERARU, Georgeta, *Activități matematice în grădiniță*, Iași: Editura Polirom, 1997, 224 pag., ISBN 973-9248-80-2
 25. NECULAU, Adrian, *Psihologie – manual pentru clasa a X-a*, Iași: Polirom, 2005, ISBN 978-973-46-3429-3
 26. NEVEANU POPESCU, Paul, *Tratat de psihologie generală*, București: Editura Trei, 2013, 888 pag., ISBN: 978-606-40-1021-6
 27. PAVLENCO, Mihaela, *Stimularea creativității copiilor de vârstă preșcolară în cadrul activităților cu conținut geometric*, în: Revista Acta et commentationes. Științe ale Educației, nr.1 (12), Chișinău: UST, 2018, p.84-89.
 28. PĂDURARU Veronica, *Activități matematice în învățământul preșcolar*, Iași: Polirom, 1999, 269 pag., ISBN 973-683-337-2
 29. POPESCU, Gabriela, *Psihologia creativității*, București: Editura Fundației, România de Măine, 2007, 144 pag., ISBN 973-582-838-3
 30. PRIȚCAN, Valentina, *Deprinderi de viață: Curriculum pentru disciplina școlară: Vârsta 5-7 ani și clasele 1-12*, Chișinău: Editura Cartier, 2005, 58 pag., ISBN 9975-79-322-3
 31. RACU, Igor, *Psihologia copilului*, Chișinău: Editura Institutului de Formare Continuă, 2011, 172 pag., ISBN 978-9975-9872-7-1
 32. RAFAILĂ, Elena, *Educarea creativității la vârsta preșcolară*, București: Editura Aramis, 2002, 112 pag., ISBN 973-8473-34-9
 33. ROCO, Mihaela, *Creativitate și inteligență emoțională*, București: Editura Polirom, 2001, 123 pag., ISBN 973-683-654-1
 34. ROȘCA, Alexandru, *Creativitatea*, București: Editura Enciclopedică Română, 1972, 140 pag., ISBN/COD:298IP13D1918CR

35. ROȘCA, Alexandru, *Psihologie generală*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976, 558 pag.
36. RUSULEAC, Tatiana, *Jocuri didactice cu un conținut geometric*, In: Revista Didactica Pro..., revistă de teorie și practică educațională, 2010, nr. 2(60), pp. 33-39. ISSN 1810-6455
37. SIMA, Ioan, *Creativitatea la vârsta preșcolară și școlară mică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997, 182 pag., ISBN 973-30-5837-8
38. STEIN, Morris, *Stimulating Creativity: Individual Procedures*,. Vol. I. New York: Academic Press, 1974.
39. SU, Francis, *Matematică pentru împlinirea ființei umane*, Pitești: Editura Paralela 45, 2021, 272 pag., ISBN 978-973-47343-4-4
40. ȘCHIOPU, Ursula, *Psihologia artelor*, București: Editura Fundației Humanitas, 2002, 211 pag., ISBN 973-86055-0-4
41. TAYLOR, Charles, *The Explanation of Behaviour*, Londra: Routledge Kegan Paul, 1964, 288 pag., ISBN-13: 978-0710036209
42. TIRON, Elena, STANCIU, Tudor, *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 2019, 280 pag., ISBN 978-606-31-0783-2
43. VYGOTSKY, Lev, (tradus Villa A., Platone R.), *Immaginazione e creatività nell'età infantile*, Italia, Editori Riuniti Univ. Press, 2011, 160 pag., ISBN 9788864730363
44. ZAPOROZHETS, Aleksandr Vladimirovici, ELKONIN, Daniil Borisovich., *Lucrări psihologice alese, Psihologia copiilor preșcolari – vol 1*, 1986, Moscova
45. ZLATE, Mielu, *Fundamentele psihologiei*, Iași: Editura Polirom, 2009, 336 pag., ISBN 978-973-46-1520-9

LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI

1. BUCUR, A., ENACHE, O., *Dinamica relației dintre activitățile ludice și cele de învățare în procesul de învățământ organizat la grupele omogene și eterogene. Diferențe și interferențe*. în „Sinteze de pedagogie”, coord. Horațiu C., Albulescu I., Editura Didactica Publishing House, București, 2021, p. 381-408, ISBN 978-606-048-433-2
2. COCOIAG, O., DOBRIN, M., ENACHE, O., ș.a., coord., Fișe de evaluare, publicat on line, 2022, 54 p., ISBN 978-973-0-37038-6;
3. ENACHE, O., coord., *Auxiliar de sprijin pentru activitatea de mentorat*, Editura Delta Cart Călinești, 2022, Vol. I – 350 p., Vol. II – 250 p., ISBN 978-606-629-729-5;
4. ENACHE, O., IANCU, F., *La grădiniță*, platformă educațională pentru educație timpurie;
5. ENACHE, O., *Cap. 1 Educația timpurie – repere în activitatea studenților (p. 8-29); Cap 3 Proiectarea didactică în grădiniță și ciclul primar – Referințe curriculare (p. 61-65)*” în Marin, Simona, Anghelache, Valerica coord., „Provocări în procesul de

pregătire pentru profesia didactică –, Editura Didactică și Pedagogică S.A. București, 2024, ISBN 978-606-31-2115-9.

6. **ENACHE, O.**, *Abordarea integrată a activităților în grădinița de copii*, în volumul Conferinței științifico-practice cu participare internațională „*Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă*”, Universității de Stat din Tiraspol, Chișinău, coord. Coropceanu E., ș.a., Republica Moldova, 2020, p. 35-55, ISBN 978-9975-76-299-1;
7. **ENACHE, O.**, *Abordarea creativă a activităților cu conținut matematic în grădiniță*, în volumul Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice, „*Didactica științelor exacte*”, „*Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice. Didactica științelor exacte*”, Tipografia Universității de Stat din Tiraspol, coord. Coropceanu E., ș.a., Chișinău, Republica Moldova, 2020, p. 85-89, ISBN 978-9975-76-305-9;
8. **ENACHE, O.**, *Impactul activităților matematice în formarea copilului preșcolar*, în volumul simpozionului științific internațional „*Educația în spiritul valorilor naționale și universale din perspective dialogului pedagogic*”, Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creanga” din Chișinău, coord. Noroc L., Ursu V., Chișinău, Republica Moldova, 2020, P. 347-355, ISBN 978-9975-3452-6-2;
9. **ENACHE, O.**, *Strategii de facilitare a învățării temeinice în cadrul Domeniului Știință prin aplicarea Teoriei inteligențelor multiple*, în *Analele științifice ale doctoranzilor din cadrul Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Probleme ale științelor socioumanistice”*, Centrul Editorial Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, coord. Ciorbă C., Chișinău, 2021, p. 178-187, ISBN 978-9975-46-296-9;
10. **ENACHE, O.**, HAHEU-MUNTEANU E., *Educația pentru drepturile copilului în învățământul preșcolar*, în volumul Conferinței Științifice Internaționale „*Educația privind drepturile copilului*”, Centrul Editorial Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, coord. Barbăneagră A., ș.a., Chișinău, 2022, p. 336-341, ISBN 978-9975-46-617-2;
11. **ENACHE, O.**, *Abordări inovative ale Curriculumului pentru educație timpurie din România – activități integrate*, în volumul Conferinței internaționale „*Educația din perspectiva valorilor*”, Dorin Opriș & alt., Sofia, Bulgaria, 2022, 9 p., ISBN 978-606-49-0414-0. Lucrările conferinței internaționale „*Educația din perspectiva valorilor*”, ediția 2022: Sofia – Bulgaria, au fost indexate la nivel de abstract în bazele de date: CEEOL (<https://www.ceeol.com/search/gray-literature-detail?id=1202357>) și Crossref (<https://doi.org/10.56177/epvl.ba.2022>);
12. **ENACHE, O.**, *Metode corelate de dezvoltare a creativității în educația timpurie*, în volumul conferinței internaționale „*Globalization, intercultural dialog and national identity*” – Boldea Iulian, Editura Arhipelag XXI, Târgu Mureș, 2023, 6 pag., ISBN: 978-606-8624-18-1 (The Book of Proceedings will be sent for evaluation in order to be indexed in Clarivate Analytics Web of Science (ISI);

13. **ENACHE, O.**, *Proiectarea integrată a activităților pe domenii experiențiale din grădiniță, de la integrarea tematică la integrarea conținuturilor*, în volumul conferinței internaționale „Literature, discourse and multicultural dialogue”: *New Perspectives on Multiculturalism: Literature and Dialogue*, Târgu Mureș, Editura Arhipelag XXI Press, 2023, ISBN 978-606-93590-3-7, pag. 102-109, 210 p. (The Book of Proceedings will be sent for evaluation in order to be indexed in Clarivate Analytics Web of Science (ISI);
14. **ENACHE, O.**, *Motivation And Satisfaction At Work For Employees In Education*, în volumul conferinței internaționale „Mentoring For Succesfull Teaching Career”, coord. Anca-Denisa Petrache, Daniel Mara și Simona Velea, București, Editura Universitară, 2022, pag. 191 – 217, ISBN 978-606-28-1577-6, disponibil Mentoring for Successful Teaching Career (editurauniversitara.ro), 230 pag.
15. **ENACHE, O.**, *Dezvoltarea abilităților creative la preșcolari din perspectiva factorilor intelectuali ai creativității*, articol în ACROSS Journal of Interdisciplinary Cross-Border Studies, 9 (3), p. 49-58, Galați: Editura Universitară Galați, România, 2025, ISSN 2602-1463, Accesat de la <https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/across/article/view/8801>
16. **ENACHE, O.**, *Implementarea principiilor didactice pentru dezvoltarea creativității preșcolarilor prin activități integrate în grădiniță*, articol în ACROSS Journal of Interdisciplinary Cross-Border Studies, 9 (3), p. 59-67, Galați: Editura Universitară Galați, România, 2025, ISSN 2602-1463, Preluat de pe <https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/across/article/view/8803>
17. **ENACHE, O.**, *Abordarea curriculară a creativității preșcolarilor în documente reprezentative pentru politicile educaționale din România și din Republica Moldova*, articol în AKADEMOS Revistă de știință, inovare, cultură și artă nr. 2/2025, Chișinău, Republica Moldova, 2025, ISSN 1857-0461, E-SSN 2587-3687
18. HAHEU-MUNTEANU, E., **ENACHE, O.**, *Rolul educatoarei în dezvoltarea capacităților creatoare ale copilului preșcolar*, în volumul Conferinței Internaționale „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”, Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, coord. Racu. I., Chicu S., Chișinău, Republica Moldova, 2020, P. 428-432, ISBN 978-9975-46-449-9;
19. HAHEU-MUNTEANU, E., **ENACHE, O.**, *Modalități de optimizare a dezvoltării personalității copilului preșcolar prin intermediul activităților integrate din grădiniță*, în volumul conferinței Științifice Naționale cu participare Internațională „Calitate în educație – imperative al societății contemporane”, Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creanga” din Chișinău, coord. Gînju S., Crudu V., Chișinău, Republica Moldova, 2020, p.46-52, ISBN 978-9975-46-483-3;
20. HAHEU-MUNTEANU, E., **ENACHE, O.**, *Strategii de facilitare a învățării temeinice în cadrul Domeniului Știință – activități matematice, în învățământul preșcolar*, în volumul Conferinței internaționale „Provocări și soluții în educația on-line”, coord.

Ciorbă C., Chișinău, Editura CEP UPS „I.Creangă” 2021, 9 p., ISBN 978-9975-46-235-8;

21. HAHEU-MUNTEANU, E., **ENACHE, O.**, *Dezvoltarea creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic în Materialele seminarului științifico-practic cu participare internațională „Implicarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor în activități de cercetare dezvoltate de mediul asociativ: provocări și soluții”*, Centrul Editorial Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, coord. Ursu L., Haheu-Munteanu E., Chișinău, 2021, p. 203-221, ISBN 978-9975-46-558-8;
22. HAHEU-MUNTEANU, E., **ENACHE, O.**, *Valorificarea experiențelor nonformale și informale ale preșcolarilor în activitățile matematice din grădiniță*, în volumul Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, Centrul Editorial Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, coord. Armașu-Canțir L., Chicu S., p. 176-182, Chișinău, 2021, ISBN 978—9975-46-559-5;
23. HAHEU-MUNTEANU, E., **ENACHE, O.**, *Resurse didactice/ resurse educaționale deschise în învățământul preșcolar, Domeniul Știință – activități matematice*, în volumul Conferinței internaționale „Educație și spiritualitate”, coord. Frăsineanu E.S., Bușu O. V., Editura Universitară, București, 2021, p. 98-111, ISBN 978-606-28-1376-5.

ADNOTARE

ENACHE Oana Iuliana „Dezvoltarea creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic”

Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2025

Structura tezei: Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (234 surse), 9 anexe. În total, conține: 169 pagini text de bază, 14 figuri și 18 tabele. Rezultatele cercetării au fost publicate în 18 lucrări științifice.

Structura tezei: Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (234 surse), 9 anexe. În total, conține: 169 pagini text de bază, 14 figuri și 18 tabele. Rezultatele cercetării au fost publicate în 18 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: creativitate, învățământ preșcolar, activități integrate, activități matematice cu conținut integrat, potențial creativ, factorii creativității, trăsăturile creativității, teoriile creativității, învățare creativă, strategii didactice creative.

Scopul cercetării constă în determinarea fundamentelor teoretice și praxiologice ale creativității, elaborarea și validarea Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic.

Obiectivele cercetării vizează stabilirea reperelor teoretice ale creativității umane în general, și a preșcolarilor, în special; determinarea principiilor, factorilor, criteriilor, nivelurilor și condițiilor psihopedagogice ale dezvoltării creativității preșcolarilor prin abordarea integrată a activităților cu conținut matematic; caracterizarea modalităților de dezvoltare a creativității la vârsta preșcolară; diagnosticarea experimentală a nivelului dezvoltării creativității preșcolarilor în cadrul activităților integrate cu conținut matematic; elaborarea și valorificarea experimentală a Programului formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării se exprimă prin fundamentarea științifică a *Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic* și evidențierea unei noi abordări de proiectare a activităților integrate, în scopul dezvoltării creativității preșcolarilor; elaborarea și validarea *Programului formativ de dezvoltare a creativității preșcolarilor*. Activitățile interdisciplinare pot sta la baza cultivării comportamentelor creative prin transferul cunoștințelor în situații variate de aplicare, pe arii de stimulare, unde preșcolarii acționează conștient și direct asupra materialelor puse la dispoziție pentru interiorizarea conținuturilor.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice rezidă în fundamentarea teoretică și metodologică a *Modelului pedagogic de dezvoltare a creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic*, fapt care a condus la valorificarea activităților integrate cu conținut matematic în vederea dezvoltării creativității preșcolarilor de 5-6 ani.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de precizarea condițiilor psihopedagogice și a principiilor care facilitează dezvoltarea creativității la preșcolari, în identificarea reperelor conceptuale ale activităților integrate cu conținut matematic; argumentarea științifică a relevanței și a necesității dezvoltării creativității preșcolarilor prin activitățile integrate cu conținut matematic; semnificarea noțiunii de integrare la nivel de conținut a activităților pe domenii experimentale.

Valoarea aplicativă a cercetării este reprezentată de elucidarea experiențelor praxiologice ale dezvoltării creativității, în general, și a preșcolarilor, în special, prin activitățile integrate cu conținut matematic. Rezultatele experimentale și concluziile cercetării pot fi utilizate în reconsiderarea ideilor și concepțiilor existente cu privire la utilizarea conținuturilor matematice doar în scopul dezvoltării unor operații ale gândirii și la integrarea doar sub aspect tematic a activităților din grădiniță.

Implementarea rezultatelor științifice: materialele prezentate în lucrare au fost utilizate în programul grădinițelor din județul Galați, România și din Republica Moldova vizate în grupul țintă, în predarea cursurilor universitare de Psihopedagogia creativității, Psihopedagogia jocului și Problematika educației contemporane și a activităților de formare profesională din cadrul Cercurilor metodice ale grădinițelor din județul Galați.

ANNOTATION

ENACHE Oana Iuliana „Development of preschoolers' creativity through an integrated approach of activities with mathematical content”

PhD Thesis in Education Sciences, Chisinau, 2025

Thesis structure: The thesis contains: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, references (234 sources), 9 annexes. In total it contains: 169 pages of basic text, 14 figures and 18 tables. The research results have been published in 18 scientific papers.

Keywords: creativity, preschool education, mathematical activities, fluency, flexibility, originality, elaboration capacity, creative potential, creativity stimulation, creativity factors, creativity theories, creative learning, divergent thinking, creative behaviours, teaching strategy, teaching style, stimulating educational environment.

The aim of the paper is to determine the theoretical and praxeological foundations of creativity, the development and validation of the Pedagogical Model for the development of preschoolers' creativity through integrated activities with mathematical content.

The objectives of the research aim to establish the theoretical benchmarks of human creativity in general, and of preschoolers, in particular; determination of principles, factors, criteria, levels and psychopedagogical conditions of the development of creativity of preschoolers through the integrated approach of activities with mathematical content; characterization of ways to develop creativity at preschool age; experimental diagnosis of the level of development of preschoolers' creativity within integrated activities with mathematical content; the elaboration and experimental valorization of the formative Program for the development of preschoolers' creativity.

Scientific novelty and originality: identification of the psycho-pedagogical conditions for the development of preschoolers' creativity through integrated activities with mathematical content, of the principles necessary for the effective development of preschoolers' creativity through an integrated approach to activities with mathematical content and of the pedagogical model on the optimal development of preschoolers' creativity through an integrated approach to activities with mathematical content.

The scientific results obtained in the research lie in the determination and elaboration of the pedagogical foundations of preschoolers' creativity development through integrated activities with mathematical content, structured in the targeted pedagogical model, tested and validated in kindergartens.

The theoretical significance concerns the analysis, observation and highlighting of the particularities of preschoolers' creativity development through integrated activities with mathematical content and the elaboration of a pedagogical model of integration that optimizes creative performance.

Application value: the way of designing integrated activities presented in the thesis can constitute a model to be promoted through national legislative documents, best practice guidelines, in order to develop preschoolers' creativity and skills to adapt to new situations. It can also be the subject of debate and of initial and life-long training for pre-school teachers.

Implementation of the scientific results: The research results were approved during the meetings of the thesis steering committee of UPS "I. Creangă", presented and published in the volumes of national and international scientific conferences and in specialized BDI indexed books. The materials presented in the work were used in the kindergarten program in Galati County and in the Republic of Moldova, in the teaching of the university courses of Psychopedagogy of Creativity, Psychopedagogy of Play and Problems of Contemporary Education and in the professional training activities of the methodological meetings of kindergartens in Galati County.

ENACHE Oana Iuliana

**DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR PRIN ABORDAREA
INTEGRATĂ A ACTIVITĂȚILOR CU CONȚINUT MATEMATIC**

Specialitatea: 532.01. Didactică preșcolară

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 9.12.2025

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie offset. Tipar offset.

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar.:1.5

Comanda nr. 38

Tipografia „Pulsul Pieței” din Chișinău, str. Gh. Iablocikin, nr. 5, MD 2069